Hukuk Bölümü 2007/382 E. , 2007/409 K.

- 4925 SAYILI KARAYOLU TAŞIMA KANUNU HK
  - KARAYOLU TAŞIMA KANUNU (4925) Madde 26

"İçtihat Metni"

Davacı : A.O.

Vekili : Av.S.D.

Davalı : Ulaştırma Bakanlığı (Adana Ulaştırma Bölge Müdürlüğü)

O L A Y : Ulaştırma Bakanlığı Adana Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nün 12.9.2006 gün ve 689219 sayılı işlemi ile, nakliyeci olarak çalıştığına dair K1 belgesini zamanında almadığından bahisle 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26. maddesinin (a) bendi uyarınca davacı adına idari para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, bu işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ADANA 1. İDARE MAHKEMESİ; 20.10.2006 gün ve E:2006/3164, K:2006/3247 sayı ile, 4925 sayılı Yasasının 26. maddesinde öngörülen para cezasına ilişkin davada, davanın açıldığı 5.10.2006 günü itibariyle artık Kabahatler Yasası kapsamında olması nedeniyle görüm ve çözümünün yasa hükümleri uyarınca Sulh Ceza mahkemesinin görev alanında bulunduğundan işin esasının mahkemelerince incelenme olanağının bulunmadığı; ayrıca 5326 sayılı Kabahatler Yasasının 3. maddesi ile ilgili Anayasa Mahkemesinin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptaline karar verilmekle beraber, yasanın iptal hükmünün Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazetede yayınlanmasından başlayarak 6 ay sonra yürürlüğe gireceği belirtilmiş olduğundan ve Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazetenin 22.7.2006 gün ve 26236 sayısında yayınlanması nedeniyle bakılmakta olan davanın, halen yürürlükte bulunan 5326 sayılı Kabahatler Yasasının uygulanması açısından çözümünün gerektiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ADANA 3. SULH CEZA MAHKEMESİ; 28.3.2007 gün ve Müt.No:2006/155 sayı ile, 19.12.2006 tarih ve 5560 sayılı kanun ile değişik 5326 sayılı Kabahatler
Kanununun 3/1 maddesinde, "Kabahatler Kanununun idari yaptırım kararlarına
karşı Kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, ancak diğer Kanunlarda aksine hüküm
bulunmaması halinde uygulanabileceği" hükmünün yer aldığı; olaya konu idari yaptırım kararının dayanağını oluşturan 4925 sayılı Karayolları Taşıma Kanununun 30. maddesinde itirazın yetkili idare mahkemesine yapılması gerektiği hükmü bulunduğundan; mahkemelerinin söz konusu idari cezaya karşı başvuruyu incelemekle görevli olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu işlemin iptali istemiyle ikinci kez idari yargı yerinde dava açmıştır.

ADANA 2. İDARE MAHKEMESİ; 1.5.2007 gün ve E:2007/684, K:2007/496 sayı ile, dosyanın incelenmesinden, dava konusu işlemin iptali istemiyle idari yargı merciinde
açılan davanın, Adana 1.İdare Mahkemesinin 20.10.2006 tarihli ve E:2006/3164,
K: 2006/3 247 sayılı kararıyla görev yönünden reddedildiği, aynı işlemin iptali isteğiyle bu
kez adli yargı merciinde açılan davada, Adana 3.Sulh Ceza Mahkemesinin 28.3.2007 tarihli
ve Müt. 2006/155 sayılı görevsizlik kararı verildiği ve 2577 sayılı Kanunun 9/1 maddesi
uyarınca görevsizlik kararının kesinleşmesinden itibaren 30 gün içinde görevli ve yetkili
gördüğü idare mahkemesine başvurmakta muhtariyetine karar verilmesi üzerine aynı işlemin
iptali isteğiyle tekrar (2.kez) idari yargı merciine; Mahkemelerine dava açıldığının anlaşıldığı; bu durumda, idari ve adli yargı mercileri arasında olumsuz görev uyuşmazlığı çıkması
için 2247 sayılı Kanunun 14.maddesinde aranılan şartların gerçekleşmesi üzerine, aynı
Kanunun 15.maddesi uyarınca dava dosyasının ceza davalarında son görevsizlik kararını
veren mahkemece, bu kararın kesinleşmesinden sonra doğrudan doğruya, diğer davalarda
görevsizlik kararını veren mahkemece bu kararın kesinleşmesinden sonra, taraflardan birinin
istemi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesine gönderileceği ve görevli mahkemenin belirlenmesinin isteneceği yolundaki Kanunun emredici hükümlerine göre işlem yapılacağı açık olup, bu yol takip edilmeksizin; tarafları, konusu ve sebebi aynı olan ve 2.kez İdari Yargı Merciinde dava konusu edilen uyuşmazlığın bu yolla tekrar incelenmesine imkân bulunmadığı; açıklanan gerekçelerle, Mahkemelerince daha önce görevsizlik kararı verildiğinden davanın incelenmeksizin reddine, olumsuz görev uyuşmazlığı bulunduğu, davanın çözümsüz kalmaması gereği gözetilerek, görevli mahkemenin belirlenmesi maksadıyla dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, O.Cem ERBÜK, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 26.12.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkûmiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..."açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde

incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada;idari ve adli yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş iki görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen idari yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1- 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir." hükmüne göre, adli yargı yerinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine idari yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre ise, idari yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren adli yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, idari yargı yerinde ikinci kez açılan davada, öncelikle incelenmeksizin ret kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına da karar verilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Adana 2. İdare Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvurunun, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan ve Adana 1. İdare Mahkemesi ile Adana 3.Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararları arasında doğan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 4925 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (a) bendine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

10.7.2003 gün ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı; karayolu taşımalarını ülke ekonomisinin gerektirdiği şekilde düzenlemek, taşımada düzeni ve güvenliği sağlamak, taşımacı, acente ve taşıma işleri komisyoncuları ile nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği ve benzeri hizmetlerin şartlarını belirlemek, taşıma işlerinde istihdam edilenlerin niteliklerini, haklarını ve sorumluluklarını saptamak, karayolu taşımalarının, diğer taşıma sistemleri ile birlikte ve birbirlerini tamamlayıcı olarak hizmet vermesini ve mevcut imkânların daha yararlı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır." denilmiş; 26. maddesinin (a) bendinde, bu Kanunun 5 inci maddesine göre yetki belgesi almadan taşıma işinde faaliyette bulunanlara beşmilyar lira para cezası verileceği kurala bağlanmış; 30. maddesinde, para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği, itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu belirtilmiştir.

4925 sayılı Yasa'nın 30. maddesindeki düzenleme karşısında, para cezalarına karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olacağının kabulü gerekir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna

ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 4925 sayılı Yasa'nın 26. maddesine göre verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, Adana 2.İdare Mahkemesinin başvurusunun 19. madde kapsamında incelenmesine ve ayrıca Adana 1.İdare Mahkemesinin verdiği 20.10.2006 gün ve E:2006/3164, K:2006/3247 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Adana 2. İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında incelenerek KABULÜ ile Adana 1. İdare Mahkemesi'nin 20.10.2006 gün ve E:2006/3164, K:2006/3247 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.12.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.